

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 19 april 2011
Ons kenmerk 16/5.3/2011003367
Behandeld door mevrouw A. Popken (0592) 36 59 21
Onderwerp: Provinciale monumentenlijst, gebouwde monumenten, afrondende fase
deel 1

Geachte voorzitter/leden,

Graag willen wij u op de hoogte stellen van het feit dat wij het pand aan de Majoor van Swietenlaan 35 te Frederiksoord hebben aangewezen als provinciaal monument in de categorie 'gebouwde monumenten voor 1940.

Verder hebben wij besloten het boerderijcomplex aan de Oostering 47 te Pesse niet aan te wijzen als provinciaal monument. Er is hierbij een afweging gemaakt tussen het provinciaal cultuurhistorisch belang en het bedrijfseconomisch belang van de eigenaar. Hierbij ontvangt u beide besluiten.

Voor twee voorlopige monumenten, een fabriekspijp aan de Alteveerstraat 70 te Hoogeveen en een schaapskooi en beheerderswoning aan de Benderse 36 en 38 te Ruinen, wordt door het Drents Plateau een herbestemmingsverkenning uitgevoerd. De uitkomsten van deze verkenning worden voor de zomer verwacht.

Voor een ander voorlopig monument, de graansilo aan de Havenkade 4 te Assen, wordt nog onderzocht of er mogelijkheden zijn om de silo te betrekken in de nieuwe ontwikkelingen woonwijk. Zodra de resultaten bekend zijn zal worden bekeken hoe hier verder mee om te gaan.

Uitgebreide informatie over de monumentenlijst kunt u vinden op de website
www.provincialemonumentendrenthe.nl.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

jk.coll

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

Monumentnummer: PM1-0225
Straat Majoor van Swietenlaan 35
Postcode 8382 CE
Plaats Frederiksoord
Gemeente Westerveld

Inleiding

Een voormalige KOLONIEWONING, die behoort tot het oorspronkelijk bezit van de Maatschappij van Weldadigheid. Het pand is als onderdeel van 53 kolonistenwoningen tussen 1818 en 1824 gebouwd in een Ambachtelijk-traditionele stijl.

In 1818 kocht de Maatschappij van Weldadigheid het landgoed Westerbeeksloot dat rond 1614 was ontstaan na de vervening van een deel van de marke Vledder. Generaal Johannes van den Bosch had in datzelfde jaar 1818 de Maatschappij van Weldadigheid opgericht om de werkloosheid en de armoede in vooral de grote steden in westelijk Nederland te bestrijden. Hij wilde op woeste gronden landbouwkolonies stichten en die waren in westelijk Drenthe, op de grenzen met Friesland en Overijssel, ruim voorhanden. Omdat de markegronden nog niet waren gescheiden, moest een andere oplossing worden bedacht. Van den Bosch kocht daarom in Vledder de nalatenschappen van de weduwe Van Heloma en van burgemeester S.J. van Royen op, samen ongeveer 600 hectare van het landgoed Westerbeeksloot. Op deze woeste grond werd in 1818 de eerste proefkolonie ('volksplanting') gesticht, in 1819 gevolgd door een tweede. Samen kregen zij de naam Frederiksoord, genoemd naar prins Frederik (1797-1881), de beschermheer van de Maatschappij en tweede zoon van koning Willem I. In de jaren daarna werden vervolgens de 'vrije kolonies' Willemsoord (III), Wilhelminaoord (IV), Ommerschans (V) en 'aan de Vaart' (kolonie VI, ten noorden van Wilhelminaoord) voltooid. Kolonie VII (Boschoord) bleef onvoltooid. In totaal werden in deze gebieden 400 koloniewoningen gebouwd waar kolonisten zich op vrijwillige basis vestigden.

De kolonies werden zeer planmatig opgezet en kregen het karakter van een langgerekte ontginningsnederzetting. Vooral op de kruispunten van wegen werden gebouwen met bijzondere voorzieningen opgericht zoals scholen, werkplaatsen, ambachtelijke bedrijven en bejaardenoorden. Met name de gebieden van Frederiksoord en Wilhelminaoord hebben het oorspronkelijke karakter goed weten te behouden.

De woning aan de Majoor van Swietenlaan 35 te Frederiksoord behoort tot één van de oudste types die oorspronkelijk heeft bestaan uit een bakstenen woongedeelte en een aan één zijde breder stalgedeelte, dat is opgetrokken in hout op een bakstenen basis.

De woning is in de loop der jaren aangepast aan modernere eisen. Rond 1875 zijn op de noordwest hoek twee slaapkamertjes aangebouwd en in 1957 zijn een toilet en douche ingebouwd. In 2006-2007 is de woning - die nog steeds in het bezit is van de Maatschappij van Weldadigheid - gerestaureerd en aan de zuidoostzijde uitgebreid met een houten aanbouw voorzien van pannen, naar ontwerp van B+O architecten te Meppel.

Deze laatste uitbreiding valt vanwege de geringe ouderdom buiten de provinciale bescherming.

De erfinrichting is zeer sober en bestaat voor het grootste gedeelte uit gazon, met een klinkerpaadje naar de voordeur en een terras aan de achterzijde van de woning.

De woning ligt aan de Majoor van Swietenlaan, een lint waaraan uit de bouwtijd nog een aantal koloniewoningen en een aantal grotere gebouwen staan, zoals het postkantoor, de voormalige bos- en tuinbouwschool, een hotel, bakkerij en Huis Westerbeek. Overig modernere, verspreid staande, voornamelijk lintbebouwing. Het pand valt net buiten het onlangs aangewezen Beschermd Dorpsgezicht Frederiksoord-Wilhelminaoord. De woning heeft tevens een relatie met Huis 'Westerbeek', het hoofdegebouw van de Maatschappij van Weldadigheid, waarvan zich de oprijlaan schuin tegenover Majoor van Swietenlaan 35 bevindt.

Omschrijving

Kenmerkende, deels onderkelderde KOLONIEWONING van de Maatschappij van Weldadigheid op een samengestelde plattegrond. Het oorspronkelijke woongedeelte is opgetrokken in een roodbruine baksteen in kruisverband. Het rietgedekte zadeldak heeft aan de achterzijde een dakschild en is verder voorzien van grijze nokvorsten en een gemetselde nokhoekschoorsteen met uitkragende rand in de topgevel. Bij het schuurgedeelte bestaat het zadeldak uit twee ongelijke dakschilden.

De gevels van het woongedeelte worden geleed door staande schuifvensters voorzien van 12-ruits roedenverdeling. De vensters liggen onder rollaag en zijn voorzien van grijs geschilderde houten lekdorpels. De topgevel aan de noordzijde is verder voorzien van vlechtingen en twee kleine staande zoldervensters. De gemetselde oostgevel van het woongedeelte is witgeschilderd op een grijs geschilderde plint en wordt tevens geleed door een liggend keldervenster voorzien van grijs geschilderde houten lekdorpel. De entree bevindt zich in het gepotdekselde gedeelte van de oostelijke zijgevel direct links van het wit geschilderde metselwerk en bestaat uit een gladde houten deur voorzien van rechthoekig venstertje.

Bij het in potdekselwerk op gemetselde voet opgetrokken houten schuurgedeelte zijn in de gevels (gedeeltelijk) niet oorspronkelijke vensters aangebracht ten behoeve van daglichttoetreding.

In het westelijk dakschild van de schuur zijn drie dakramen aangebracht en in het zuidelijk dakschild één. In het achterste (zuidelijk) dakschild is een uitsparing gemaakt ten behoeve van de in de achtergevel geplaatste deur.

Tegen de noordwestelijke hoek van de oorspronkelijke woning is een in roodbruine baksteen gemetselde aanbouw op rechthoekige plattegrond aangebracht. De aanbouw wordt gedekt door een rieten schilddak met ongelijke zijschilden en een lagere nokhoogte dan het hoofdgebouw. Evenals bij het hoofdgebouw is ook dit dak afgewerkt met grijze gesmoorde nokvorsten. De topgevel aan de noordzijde wordt geleed door een zesruits schuifvenster onder rollaag en een oeil-de-boeuf met ijzeren tratering in roosmotief. In het rechtergedeelte van de westgevel tevens een zesruits schuifvenster onder rollaag. In de achtergevel (zuidzijde) van de aanbouw is bevindt zich direct onder de dakrand een klein liggend venster.

Voor wat betreft het INTERIEUR vallen de genoemde kelder en de aanwezige bedstee onder de provinciale bescherming.

Waardering

De koloniewoning is van algemeen regionaal belang voor de provincie Drenthe op grond van de volgende criteria:

Cultuurhistorische waarde:

- vanwege het belang van de woning als bijzondere uitdrukking van de Maatschappij van Weldadigheid en belang van de restanten van de voormalige kolonie Fredriksoord voor de historisch-ruimtelijke geschiedenis van Drenthe.

Architectuurhistorische waarde:

- vanwege de esthetische en typologische kwaliteiten van het ontwerp, mede gelet op de planmatige bouw van dergelijke woningen;
- vanwege het kenmerkende materiaalgebruik, detaillering en constructie van het exterieur;
- vanwege het innovatieve karakter van de bebouwing als uitdrukking van de kenmerkende koloniebouw.

Gaafheid:

- vanwege de structurele gaafheid van de koloniewoning

Kadastrale aanduiding en coördinaten:

Kadastrale aanduiding : Vledder K 1495
x y coördinaten : 208.524,415 539.709,360 Meters

Omschrijving gewijzigd	: nee
Datum omschrijving	: 27 oktober 2010

BESCHIKKING

Onderwerp	Definitieve plaatsing van het pand Van Swietenlaan 35 Frederiksoord op Provinciale Monumentenlijst
Kadastraal bekend	Gemeente Vledder, sectie K, nummer 1495
Datum	19 april 2011
Kenmerk	
Behandelend ambtenaar bij de afdeling Sociaal- Economische Ontwikkeling	mevrouw A. Popken (0592) 36 95 21

Hierbij delen wij u mee dat wij het pand aan de Majoor van Swietenlaan 35 te Frederiksoord hebben aangewezen als beschermd provinciaal monument.

Proces tot nu toe

Wij hebben de erfgoedorganisatie Drents Plateau opdracht gegeven tot het uitvoeren van een inventarisatie van panden die gebouwd zijn voor 1940, met als doel aan te geven welke panden in aanmerking komen voor plaatsing op de nieuwe Provinciale Monumentenlijst.

Conform het advies dat hierover door de begeleidingscommissie aan ons is uitgebracht, hebben wij 224 panden en objecten aangewezen als provinciaal monument. Uw pand is door ons niet aangewezen als provinciaal monument.

De reden hiervan was dat de begeleidingscommissie op 23 september 2008 had ingestemd met afvoer van de groslijst vanwege de volgende overwegingen:

- deze koloniewoning is minder authentiek ten opzichte van de andere kolonie-woningen die behandeld worden vanwege de uitbreidingen. Met name de nieuwste uitbreiding is fors uitgekapt;
- de ligging tussen jaren zeventig woningen doet afbreuk aan de waarde van het pand.

Bij stemming zijn zes van de commissieleden tegen opname en één voor.

U hebt op 29 mei 2009 een bezwaarschrift ingediend tegen het besluit het pand niet op de monumentenlijst te plaatsen. Alvorens uw bezwaarschrift is behandeld door de Commissie Rechtsbescherming is uw pand in augustus 2009 besproken door de Provinciale Monumentencommissie.

Behandeling monumentencommissie

De Monumentencommissie acht het stedenbouwkundig argument betreffende de ligging tussen jaren zeventig woningen als ongegrond. Juist de ligging op de oorspronkelijke plaats schuin tegenover Huis Westerbeek beoordeelt zij van groot belang. Dit pand toont de geschiedenis, ondanks de aanwezigheid van nieuwere woningen. De commissie oordeelt dat de achterzijde met de nieuwbouw afbreuk doet aan het geheel, maar de oorspronkelijke bouw aan de voorzijde met aanbouw en het witte vlak (in het kader van het bezoek van Willem I) zijn van historisch belang.

Bovendien acht de commissie alles dat nog aanwezig van het oorspronkelijke plan van Jacobus van den Bosch beschermd moet worden, ook vanwege het bouwhistorische materiaal. De commissie adviseert op basis van stedenbouwkundige, cultuurhistorische en architectuurhistorische waarden deze koloniewoning alsnog op de Provinciale Monumentenlijst te plaatsen.

Naar aanleiding van dit advies heeft een nieuwe inventarisatie van uw pand plaatsgevonden. De uitkomsten van deze inventarisatie zijn besproken door de Monumentencommissie. De commissie komt, gelet op de door ons vastgestelde selectie- en aanwijzingscriteria, tot de conclusie dat de koloniewoning voldoende kwaliteiten bezit om te worden aangewezen als provinciaal monument.

Op basis van dit advies hebben wij in onze vergadering van 23 november 2010 uw pand aangewezen als beschermd provinciaal monument op de Provinciale Monumentenlijst. Tegen ons voornemen uw pand aan te wijzen hebben wij geen bezwaarschriften ontvangen. Daarom hebben wij op 19 april 2011 het pand aan de Majoor van Swietenlaan 35 te Frederiksoord definitief aangewezen als beschermd provinciaal monument

Gevolgen voor u

De panden en objecten die op deze lijst worden geplaatst, krijgen hiermee een wettelijk beschermde status. Als bijlage treft u de redengevende omschrijving van de aangewezen panden aan, waarin is aangegeven hoe het beschermde monument eruitziet en welke delen ervan precies worden beschermd.

Wanneer u het beschermd monument wilt herstellen, restaureren of slopen moet u een vergunning aanvragen. Indien u iets wilt wijzigen aan het monument dient u ook een vergunning aan te vragen.

Op 1 oktober 2010 is de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) in werking getreden. In deze wet zijn 26 bestaande vergunningen door één omgevingsvergunning vervangen. Een monumentenvergunning heet vanaf 1 oktober 2010 een "omgevingsvergunning". De gemeente is nu het orgaan die bevoegd is een vergunning te verlenen bij provinciale monumenten.

U kunt via de website van uw gemeente of via www.omgevingsloket.nl een aanvraagformulier omgevingsvergunning invullen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw gemeente.

In 2009 heeft de provincie Drenthe samen met het Nationaal Restauratiefonds het Drents Monumentenfonds opgericht. Vanuit dit fonds worden door het Restauratiefonds laagrentende leningen verstrekt ten behoeve van de instandhouding van provinciale monumenten in Drenthe. Met een lening kunt u als eigenaar de kosten financieren voor constructief herstel en instandhouding van uw monument. U kunt een lening aanvragen bij Drents Plateau.

Uitgebreide informatie over het aanvragen van een omgevingsvergunning en het verkrijgen van een lening kunt u ook vinden op onze website www.provincialemonumentendrenthe.nl.

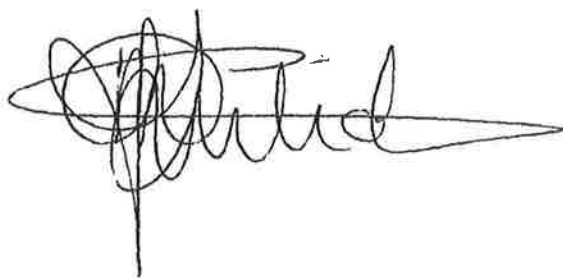
Contact

Als u vragen of opmerkingen hebt over dit besluit, kunt u contact opnemen met mevrouw A. Popken van de provincie Drenthe.

N.B. Indien u het niet eens bent met dit besluit, kunt u binnen zes weken na de dag van verzending van deze beschikking een bezwaarschrift indienen bij het college van gedeputeerde staten van Drenthe (zie bijlage onder A).

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

A complex, cursive handwritten signature in black ink, featuring multiple overlapping loops and a long, thin tail extending to the right.

, secretaris

A cursive handwritten signature in black ink, starting with a large, sweeping loop on the left and ending with a horizontal stroke.

, voorzitter

Bijlage(n):
wa/coll.

Redengevende omschrijving

Naam: Voormalige koloniewoning
 Adres: Van Swietnelaan 35
 Plaats: Frederiksoord
 Postcode: 8382
 Gemeente: Westerveld

Monumentnaam: Drive-in-woningen Binnenbaan
 Architect: bouwbedrijf Pool
 bouwjaar: 1963

Inleiding

In 1818 kocht de Maatschappij van Weldadigheid het landgoed Westerbeeksloot dat rond 1614 was ontstaan na de vervening van een deel van de marke Vledder. Generaal Johannes van den Bosch had in datzelfde jaar 1818 de Maatschappij van Weldadigheid opgericht om de werkloosheid en de armoede in vooral de grote steden in westelijk Nederland te bestrijden. Hij wilde op woeste gronden landbouwkolonies stichten en die waren in westelijk Drenthe, op de grenzen met Friesland en Overijssel, ruim voorhanden. Omdat de markegronden nog niet waren gescheiden, moest een andere oplossing worden bedacht. Van den Bosch kocht daarom in Vledder de nalatenschappen van de weduwe Van Heloma en van burgemeester S.J. van Royen op, samen ongeveer 600 hectare van het landgoed Westerbeeksloot. Op deze woeste grond werd in 1818 de eerste proefkolonie ('volksplanting') gesticht, in 1819 gevolgd door een tweede. Samen kregen zij de naam Frederiksoord, genoemd naar prins Frederik (1797-1881), de beschermheer van de Maatschappij en tweede zoon van koning Willem I. In de jaren daarna werden vervolgens de 'vrije kolonies' Willemsoord (III), Wilhelminaoord (IV), Ommerschans (V) en 'aan de Vaart' (kolonie VI, ten noorden van Wilhelminaoord) voltooid. Kolonie VII (Boschoord) bleef onvoltooid. In totaal werden in deze gebieden 400 koloniewoningen gebouwd waar kolonisten zich op vrijwillige basis vestigden.

De kolonies werden zeer planmatig opgezet en kregen het karakter van een langgestrekte ontginningsnederzetting. Vooral op de kruispunten van wegen werden gebouwen met bijzondere voorzieningen opgericht zoals scholen, werkplaatsen, ambachtelijke bedrijven en bejaardenoord. Met name de gebieden van Frederiksoord en Wilhelminaoord hebben het oorspronkelijke karakter goed weten te behouden.

De woning aan de Majoor van Swietenlaan 35 te Frederiksoord behoort tot één van de oudste types die oorspronkelijk heeft bestaan uit een bakstenen woongedeelte en een aan één zijde breder stalgedeelte, dat is opgetrokken in hout op een bakstenen basis.

De woning is in de loop der jaren aangepast aan modernere eisen. Rond 1875 zijn op de noordwest hoek twee slaapkamertjes aangebouwd en in 1957 zijn een toilet en douche ingebouwd. In 2006-2007 is de woning - die nog steeds in het bezit is van de Maatschappij van Weldadigheid - gerestaureerd en aan de zuidoostzijde uitgebreid met een houten aanbouw voorzien van pannen, naar ontwerp van B+O architecten te Meppel. Deze laatste uitbreiding valt vanwege de geringe ouderdom buiten de provinciale bescherming.

De erfinrichting is zeer sober en bestaat voor het grootste gedeelte uit gazon, met een klinkerpaadje naar de voordeur en een terras aan de achterzijde van de woning.

De woning ligt aan de Majoor van Swietenlaan, een lint waaraan uit de bouwtijd nog een aantal koloniewoningen en een aantal grotere gebouwen staan, zoals het postkantoor, de voormalige bos- en tuinbouwschool, een hotel, bakkerij en Huis Westerbeek. Overig modernere, verspreid staande, voornamelijk lintbebouwing. Het pand valt net buiten het onlangs aangewezen Beschermd Dorpsgezicht Frederiksoord-Wilhelminaoord. De woning heeft tevens een relatie met Huis 'Westerbeek', het hoofdgebouw van de Maatschappij van Weldadigheid, waarvan zich de oprijlaan schuin tegenover Majoor van Swietenlaan 35 bevindt.

Omschrijving

Kenmerkende, deels onderkelderde KOLONIEWONING van de Maatschappij van Weldadigheid op een samengestelde plattegrond. Het oorspronkelijke woongedeelte is opgetrokken in een roodbruine baksteen in kruisverband. Het rietgedekte zadeldak heeft aan de achterzijde een dakschild en is verder voorzien van grijze nokvorsten en een gemetselde nokhoekschoorsteen met uitkragende rand in de topgevel. Bij het schuurgedeelte bestaat het zadeldak uit twee ongelijke dakschilden.

De gevels van het woongedeelte worden geleed door staande schuifvensters voorzien van 12-ruits roedenverdeling. De vensters liggen onder rollaag en zijn voorzien van grijs geschilderde houten lekdorpels. De topgevel aan de noordzijde is verder voorzien van vlechtingen en twee kleine staande zoldervensters. De gemetselde oostgevel van het woongedeelte is witgeschilderd op een grijs geschilderde plint en wordt tevens geleed door een liggend keldervenster voorzien van grijs geschilderde houten lekdorpel. De entree bevindt zich in het gepotdekselde gedeelte van de oostelijke zijgevel direct links van het wit geschilderde metselwerk en bestaat uit een glatte houten deur voorzien van rechthoekig venstertje.

Bij het in potdekselwerk op gemetselde voet opgetrokken houten schuurgedeelte zijn in de gevels (gedeeltelijk) niet oorspronkelijke vensters aangebracht ten behoeve van daglichttoetreding.

In het westelijk dakschild van de schuur zijn drie dakramen aangebracht en in het zuidelijk dakschild één. In het achterste (zuidelijk) dakschild is een uitsparing gemaakt ten behoeve van de in de achtergevel geplaatste deur.

Tegen de noordwestelijke hoek van de oorspronkelijke woning is een in roodbruine baksteen gemetselde aanbouw op rechthoekige plattegrond aangebracht. De aanbouw wordt gedekt door een rieten schilddak met ongelijke zijschilden en een lagere nokhoogte dan het hoofdgebouw. Evenals bij het hoofdgebouw is ook dit dak afgewerkt met grijze gesmoorde nokvorsten. De topgevel aan de noordzijde wordt geleed door een zesruits schuifvenster onder rollaag en een oeil-de-boeuf met ijzeren tracing in roosmotief. In het rechtergedeelte van de westgevel tevens een zesruits schuifvenster onder rollaag. In de achtergevel (zuidzijde) van de aanbouw is bevindt zich direct onder de dakrand een klein liggend venster.

Voor wat betreft het INTERIEUR vallen de genoemde kelder en de aanwezige bedstee onder de provinciale bescherming.

Waardering

De koloniewoning is van algemeen regionaal belang voor de provincie Drenthe op grond van de volgende criteria:

Cultuurhistorische waarde

vanwege het belang van de woning als bijzondere uitdrukking van de Maatschappij van Weldadigheid en belang van de restanten van de voormalige kolonie Frederiksoord voor de historisch-ruimtelijke geschiedenis van Drenthe.

Architectonische waarden

vanwege de esthetische en typologische kwaliteiten van het ontwerp; mede gelet op de planmatige bouw van dergelijke woningen;
vanwege het kenmerkende materiaalgebruik, detaillering en constructie van het exterieur;
vanwege het innovatieve karakter van de bebouwing als uitdrukking van de kenmerkende koloniebouw.

Gaafheid

vanwege de structurele gaafheid van de koloniewoning.